

Sygn. akt XII Ko 10/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Piotr Gąciarek

Protokolant: Beata Nawrocka, Magdalena Krzyżanowska

w obecności Prokuratora: Stanisława Wieśniakowskiego

po rozpoznaniu w dniach 09 czerwca 2017 i 30 czerwca 2017 roku

sprawy przeciwko Skarbowi Państwa

z wniosku **S. R.**,

w przedmiocie zadośćuczynienia za internowanie w okresie od 19 grudnia 1981r. do 7 grudnia 1982r.,

na podstawie art. 8 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 23 II 1991 r. (Dz.U. 34 poz 149 z późn. zm),

- orzeka -

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz S. R. syna R. i J. ur. (...) kwotę 100 000 (sto tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 75 000 (siedemdziesiąt pięć tysięcy) złotych od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty zaliczając na jej poczet kwotę 25 000 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych zasądzoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 marca 2009 roku w sprawie VIII Ko 130/08;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz S. R. kwotę 288 (dwieście osiemdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt XII Ko 10/17

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 czerwca 2017 roku

W dniu 2 listopada 2016 roku S. R. złożył wniosek o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 marca 2009 roku ws. VIII Ko 130/08 i zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie dodatkowej wynoszącej 75 000 złotych. Wobec nie uzupełnienia braku formalnego w postaci wymogu podpisania wniosku przez profesjonalnego pełnomocnika Sąd Apelacyjny odmówił przyjęcia wniosku. (wniosek k. 55-56)

Pełnomocnik S. R. dnia 27 stycznia 2017 roku złożył do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniosek o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 marca 2009 roku ws. VIII Ko 130/08 oraz uchylenie ww. wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie. (wniosek k. 80-81)

Wyrokiem z dnia 3 marca 2009 roku w sprawie. o sygn. akt VIII Ko 130/08 Sąd Okręgowy w Warszawie VIII Wydział Karny zasądził na rzecz S. R. kwotę 25 000 złotych tytułem zadośćuczynienia z okres internowania od dnia 19 grudnia 1981 roku do dnia 7 grudnia 1982 roku w oparciu o art. 8 ustawy o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.(k. 50) Jednak, przepis art. 8 ust. 1a w/w ustawy ograniczał wysokość przyznanego zadośćuczynienia do kwoty 25 000 (dwadzieścia pięć) tysięcy złotych. Natomiast, wyrokiem z dnia 1 marca 2011 roku Trybunał Konstytucyjny ws. o sygn.. P21/09 orzekł o niekonstytucyjności powołanego wyżej przepisu i uchylił go usuwając z porządku prawnego. To otworzyło wnioskodawcy pole do wnioskowania o większy wymiar kwoty zadośćuczynienia. (wyrok k. 50)

Wyrokiem z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie o sygn. akt II AKo 5/17 Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. wznowił na korzyść wnioskodawcy S. R. postępowanie sądowe zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 marca 2009 roku i na podstawie art. 547 § 2 k.p.k. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 marca 2009 roku i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

(wyrok z uzasadnieniem k. 98-103)

Pełnomocnik wnioskodawcy w związku ze wznowieniem postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie wniósł o przyznanie wnioskodawcy zadośćuczynienia w wysokości 500.000 złotych za doznaną krzywdę wynikłą z wykonania decyzji o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 roku w Polsce stanu wojennego.

(pismo pełnomocnika k. 123-125)

Prokurator wniósł o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kwoty 70 000 złotych ponad dotychczas zasądzone 25 000 złotych tytułem zadośćuczynienia (k. 146)

Na podstawie dowodów ujawnionych w toku rozprawy Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. R. był członkiem (...) Region (...).

Na podstawie Decyzji nr (...) Komendanta Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w E. w dniu 19.12.1981 roku został internowany. (k. 7) Internowanie trwało bez przerwy do dnia 07.12.1982 roku. (k.8). Wnioskodawca został osadzony w (...) w ZK I.. W późniejszym okresie przebywał w (...) w K..

W dniu 14.08.1982 roku S. R. w czasie pobytu w (...) w K. został pobity przez funkcjonariuszy służby więziennej, przechodząc kilkakrotnie przez tzw. „ścieżkę zdrowia” będąc udeżrzany pałkami po całym ciele przez funkcjonariuszy służby więziennej. W wyniku pobicia S. R. doznał licznych obrażeń m.in. krwiaka okolicy ramienia i łopatkowej lewej, krwiaka przedramienia lewego, krwiaka ramienia prawego, krwiaka brzucha – okolicy nadbrzusza, krwiaka okolicy podbojczyka lewego i prawego, krwiaka uda prawego po stronie przyśrodkowo-boczno-tylnej, krwiaka uda lewego po stronie prawej i dolnej uda oraz licznych liniowych podbiegnięć krwawych pleców bez uszkodzeń kości i płuc.(k.10)

W czasie pobytu w ośrodkach internowania wnioskodawcę odwiedzały osoby najbliższe (rodzice i narzeczona). Otrzymywał on także paczki. Po zwolnieniu z internowania od wnioskodawcy odeszła jego ówczesna narzeczona.

(k. 4-21 - dokumenty dołączone do wniosku, k. 31-40 - pismo z IPN z załącznikami k. 115 - płyta CD z dokumentacją nadesłaną przez IPN – IPN Gd 162/357, zeznania S. R. k. 133-139, zeznania B. R. k. 145-146)

Mając na względzie powyższe Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego osobom internowanym w związku

z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 roku stanu wojennego przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę. W sprawie niniejszej nie budzi żadnej wątpliwości, że wnioskodawca był internowany w okresie od 19 grudnia 1981 roku do dnia 7 grudnia 1982 roku. Powyższe ustalenie otwierało S. R. możliwość ubiegania się o zadośćuczynienie z tytułu krzywdy wynikającej z wykonania wobec niego decyzji o internowaniu. W stanie prawnym obowiązującym w dacie orzekania po raz pierwszy przez Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie wysokość zadośćuczynienia była limitowana przez ustawę do kwoty 25 000 złotych. Wobec wznowienia postępowania wnioskodawca uzyskał możliwość ubiegania się o zadośćuczynienie w wyższej kwocie.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 w/w ustawy z dnia 23 lutego 1991r. w postępowaniu o zadośćuczynienie stosuje się przepisy rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego.

Zgodnie zaś z utrwalonym orzecznictwem dotyczącym zadośćuczynienia przyznawanego na podstawie przepisów kpk przesłanki dotyczące wysokości zadośćuczynienia muszą wynikać bezpośrednio z okoliczności związanych z pozbawieniem wolności osoby ubiegającej się o zadośćuczynienie. W orzecznictwie podnosi się, iż kwota zadośćuczynienia powinna być kwotą w adekwatny sposób rekompensująca negatywne skutki pozbawienia wolności wnioskodawcy. Z drugiej zaś strony wskazuje się w orzecznictwie, iż zadośćuczynienie nie powinno służyć niemającemu uzasadnienia w realiach danej sprawy wzbogaceniu wnioskodawcy. Ustawodawca zarówno w ustawie z 23 lutego 1991 roku jak i w kpk nie wskazał wysokości zadośćuczynienia jak również nie sprecyzował szczegółowych kryteriów w oparciu o jakie powinna być określana wysokość zadośćuczynienia. Nie ulega jednak wątpliwości, że określając kwotę zadośćuczynienia sąd powinien wszechstronnie rozważyć wszystkie okoliczności sprawy. Pomocniczym kryterium dla określenia odpowiedniej wysokości zadośćuczynienia może być wysokość przeciętnego wynagrodzenia w dacie orzekania.

Odnosząc się do zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego stwierdzić należy, iż zarówno dokumenty przedstawione przez wnioskodawcę jak i dokumenty nadesłane przez IPN które stanowiły podstawę orzekania nie budziły wątpliwości co do swej rzetelności. Sąd dał wiarę zeznaniom przesłuchanego w charakterze świadka S. R. który opisywał w swoich depozycjach przebieg internowania. W ocenie Sądu zeznania wnioskodawcy są spójne, logiczne i nie ma podstaw do ich kwestionowania. Sąd dał również wiarę zeznaniom złożonym przez siostrę wnioskodawcy B. R.. W sposób rzeczowy i logiczny przedstawiła ona swoją wiedzę na temat internowania brata. Uwadze sądu nie uszło jednak, że B. R. (co wynika wprost z jej zeznań) nie miała w okresie kiedy S. R. był internowany szczególnie silnych więzi z bratem. Wskazuje na to fakt, iż nie odwiedzała brata w ośrodku internowania jak również nie prowadziła z nim korespondencji.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego nie może również budzić żadnych wątpliwości, że w okresie internowania S. R. doszło do drastycznego zdarzenia w postaci pobicia wnioskodawcy w dniu 14 sierpnia 1982 roku przez funkcjonariuszy służby więziennej. Fakt ten należało wziąć pod uwagę przy orzekaniu o wysokości zadośćuczynienia. Jest oczywiste, że takie pobicie poza dotkliwymi obrażeniami fizycznymi skutkowało szeregiem negatywnych przeżyć psychicznych takich jak poczucie krzywdy, niesprawiedliwości, upokorzenia, strach. Tych negatywnych konsekwencji pobicia wnioskodawcy Sąd orzekając w niniejszej sprawie nie bagatelizował.

Z ujawnionych w toku postępowania dowodów, a w szczególności z zeznań S. R. wynika, iż poza pobiciem w dniu 14 sierpnia 1982 roku nie doszło do innych negatywnych dla niego ekscesów w okresie internowania. Warunki pozbawienia wolności wnioskodawcy i związane z tym niedogodności takie jak: pobyt w celi, ograniczona możliwość kontaktu ze światem zewnętrznym, gorsze warunki sanitarne nie odbiegały od typowych następstw pozbawienia wolności. Wnioskodawca miał zapewniony kontakt korespondencyjny z rodziną jak również był odwiedzany przez osoby najbliższe. Poza pobiciem w dniu 14 sierpnia 1982 roku S. R. nie doświadczył innego nagannego i niedopuszczalnego traktowania ze strony funkcjonariuszy służby więziennej. Określając stopień pokrzywdzenia wnioskodawcy Sąd wziął także pod uwagę, iż w niedługim czasie po zwolnieniu z internowania ówczesna narzeczona S. R. odeszła od niego. W świetle wskazań wynikających z doświadczenia życiowego nie budzi wątpliwości iż rozpad związku (...) był konsekwencją jego blisko rocznego internowania.

Sąd nie stwierdził natomiast, aby istniał związek przyczynowo - skutkowy pomiędzy internowaniem wnioskodawcy, a rozpadem związku małżeńskiego jaki w roku 1986 zawarł z G. R.. Jak wynika z zeznań S. R. swoją przyszłą małżonkę poznał on dwa lata przed ślubem. Z treści dołączonego przez pełnomocnika wnioskodawcy wyroku Sądu Rejonowego w E. wynika, że małżeństwo S. R. i G. R. zostało rozwiązane w dniu 15 stycznia 1991 roku. Analiza uzasadnienia w/w wyroku wskazuje iż przyczyny rozpadu tego związku małżeńskiego były bez związku z internowaniem S. R.. Podkreślić należy, iż z samego faktu, że S. R. poznał swoją przyszłą żonę dopiero dwa lata po zakończeniu internowania wynika jednoznacznie, iż późniejszego rozpadu związku małżeńskiego nie można wiązać z internowaniem wnioskodawcy.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd doszedł do przekonania, iż kwota 100 000 złotych (uwzględniająca wypłaconą wcześniej wnioskodawcy kwotę 25 000 złotych) stanowić będzie odpowiednie zadośćuczynienie za krzywdę doznaną przez S. R. w związku z wykonaniem wobec niego decyzji o internowaniu. Jakkolwiek, co do zasady nie powinno się określać wysokości zadośćuczynienia poprzez zastosowanie swojego miesięcznego mnożnika zasądzanej sumy, to jednak zestawienie zasądzanej kwoty miesięcznej i ilości miesięcy pozbawienia wolności może stanowić pomocnicze kryterium dla oceny czy zasądzone zadośćuczynienie odpowiada okolicznościom sprawy. Suma 100 000 złotych podzielona przez 12 (okres internowania wnioskodawcy trwał blisko rok) daje 8 333 zł. a więc blisko dwukrotność średniego wynagrodzenia w gospodarce w pierwszym kwartale 2017 roku (4 354 zł). W ocenie Sądu zasądzona na rzecz wnioskodawcy kwota zadośćuczynienia nie może być uznana za zbyt niską i nieuwzględniającą wszystkich negatywnych okoliczności związanych z internowaniem S. R.. Zasądzona na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienie nie odbiega od kwot zasądzanych w innych podobnych sprawach przez Sąd Okręgowy w Warszawie.

W przekonaniu Sądu przyznanie zadośćuczynienia w wyższej kwocie stanowiłoby wzbogacenie wnioskodawcy niemające oparcia w ustalonych w toku postępowania okolicznościach.

Wysokość kosztów zastępstwa procesowego na rzecz wnioskodawcy Sąd określił na podstawie § 11 ust. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.